

Szerkesztőségi iroda:
Csik-Szereda
Sultán-ház, (posta mellett)
hová
a lap szellemi részét illető
közlemények küldendők.
Kiadóhivatal:
Györgyjakab Márton
könyvnyomdája
hová
az előfizetési pénzek és
hirdetéseik küldendők.

CSIKI LAPOK

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI HETI LAP.
MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN.

Előfizetési ár:
Egész évre 4 frt.
Félévre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Hirdetési díjak:
3 hasábos pöttyösorért vagy
annak helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön minden
beiktatásnál 50 kr.
Nyitási cikkek
soroként 10 kr-ért közöl-
tetnek.

Előfizetési felhívás!

A minden szerdán megjelenő társadalmi, közgazdasági és szépirodalmi „CSIKI LAPOK” című heti közlönyre a közönség b. figyelmét ismételtelen felhívjuk. Lapunk előfizetési árát lehető legjutányosabban a következőkben szabtuk meg:

Egész évre	4 frt.
Félévre	2 frt.
Negyedévre	1 frt.

Gyűjtők 6 előfizető után egy tisztelet-példányban részesülnek.

Csik-Szereda, 1889. márczius hóban.

Teljes tisztelettel:

A „CSIKI LAPOK” kiadóhivatala.

Nevelési alapunk.

Százhetvenöt esztendeje annak, hogy az ország karai rendei 1 millió 40 ezer forintnyi adót szavaztak meg a fejedelmek állandó katonatartására.

A nemesi felkelés, mely csaknem három századon keresztül volt védbástya az egész nyugati civilizációjának, megmaradt továbbra is a magyar haderő alkatrészeképpen, de csak koronát őrző banderium gyanánt szerepel; a realis védelmet az állandó katonaság viszi, teljesíti, a melyet egy fejelemzett testté, egy szerves organumná gyúr a legtöbb hadúr, hat emberöltön át.

És kikből áll e szervezet? Kiképzett külföldiekből és a monarchiában arra alkalmasnak talált ezer és ezer individuumokból. Amazok mint tisztek, ezek mint szervezetlen emberanyag szerepelnek, kiket kormányoz, vezet a fegyelem.

Hogy is lehetett volna ez másképp, mikor a magyar nemesség, a magyar értelmiség megunt a folytonos fegyverviseletet űrni, ha mellőzték: a maga jóságából pedig be nem állott volna abba a szervezetbe, a melyet elkereszteltek állandó katonaságnak.

Az állandó katonaság pedig fejlődött. Fejlődött abban az irányban, a melyre az impulsus a benne levő értelmi erő megadta. Magyar nemzeti intézménynek nem fejlődhetett, mert hisz az országgyűlés csak pénzt és emberanyagot adott e szervezetnek, de az intézményre magára befolyással nem volt; magában az organismusban pedig ki és mi képviselte volna a magyar szellemet akkor, mikor a magyar elem csak 18%-át képezi az összes állományban — s mikor a 20 ezeret meghaladó tiszti létszámában alig van 900 magyar tiszt és ennek is több mint felét a tisztvizsgát tett egy éves önkéntesek teszik. Hogyan vegye ez a szervezet tisztjeit, törzstiszteit és tábornokait a magyar elemből, mikor az kerül a katonai pályát?

Már pedig mindaddig, míg a magyar ifjak helyet nem foglalnak a hadsereg tisztikarának alsó és felső régióiban ne várjuk, hogy annak a nagy organismusnak szelleme, mely nemzedékről-nemzedékre egy, az ország állami szervezetétől különálló szervezetként lett nevelve, hogy ennek az organismusnak szelleme magváltozzék.

Őseinket terheli a hiba, hogy akkor, mikor az állandó katonaság behozatalára adót szavaztak meg, annak szervezését nem

a magyar nemzeti kirendésre bízták és a szervezésnél a maguk részére semmi sarkalatos jogot fenn nem tartottak; minket, a mi társadalmunkat pedig terheli a hiba, hogy akkor, a mikor a szomorú tapasztalatok árán rájöttünk, meggyőződöttünk arról, hogy annak a hadseregnek szelleme, a melynek állományába 65 ezer újoncot ad a magyar népelem, — töltsük idegen, nem igyekezzünk mi magunk elfoglalni, fiainkkal elfoglaltatni azokat a magasabb állásokat, a melyeket ma németek, csehek, horvátok, ruthének, lengyelek, oláhok, szerbek, tótok, bolgárok foglalnak el, és engedjük, hogy ezek a töltsük idegen, velünk nem rokonszenvező elemek adjanak irányt és szellemet a hadseregnek.

Mondjuk hibás és nagy hibás a mi társadalmunk, mely fiaiból ügyvédet, orvost, papot, gyógyszerészt, hivatalnokot, bányászt, mérnököt, iparost nevel, de katonát nem. És hibás különösen a csiki társadalom, melynek kezében öt millió forint értékű vagyon van kizárólag nevelési célra.

S mit tesz ez óriási vagyon évi járadékával? Iskolákat épít, intézeteket állít és tart fenn; hivatalnokot nevel a büroának; ügyvédet a védelmet kereső egyesnek; orvost az idegen vidékek szenvedő betegeinek; bányászt a kincstári bányáknak; erdészt a püspöki uradalomnak; tanárt az állami középiskoláknak; mérnököt a vízszabályozó társulatoknak; képzett földművest, kiből kontrá tanító, vagy finánc lesz, mert nincs földje a min experimentáljon; — szobrászt, festőt a fővárosi műterem számára s hogy vadolni ne lehessen rideg realismussal, a művészet érdekében is áldoz pár fillért akkor, mikor évi segélyben részesíti a budapesti, kolozsvári conservatorium egy-egy tehetségesebb tagját.

Egy-egy nagy nemzeti érdek nyer támogatást, emelést kétségtelenül a csikmegyei nevelési atap jövedelmének ily célokra fordításával, — de ha már e vagyon elegenden arra, hogy a mi szűkebb közgazdasági viszonyainkon láthatólag, érezhetőleg lemondhassunk valamit; ha már ez okból kényszerítve vagyunk arra, hogy egy szűkebb kör érdekeinek emelésére rendelt vagyont a nagy közület érdekeire fordítsuk, mert hisz a megyei ifjuság nevelésével sokkal inkább a köznek és csak nagyon közvetve és kismértékben használunk Csikmegyének, — akkor is nem-e a fontosabb, a veszélyeztetett érdek támogatását kell felkarolnunk, annak az érdekeknek, a melynek megvédésére az állam, a törvényhozó hatalom csak keveset tehet, a mely csak a társadalmi együttműködéssel védhető meg? —

És ha ez áll, ha konstatálták a magyar társadalomnak és megyénk közéletének vezérlő egyéniségei, hogy a magyar nemzeti érdek veszélyeztetve van a közös hadseregben, akkor ezt a veszélyeztetett érdeket mellőzni, fölébe más érdeket tenni, mely bennünk és általunk támogatást talált, nem lehetett volna.

S pedig mellőztük. Óriási összegeket áldozunk nevelési célra, felöltöttük a társadalmi életpályák csaknem mindenikét. A nevelési alaptól tudóst, művészt, igen sok jóra való és igen sok szellemi proletárt képeztünk minden életpályán, de katonát egyet sem. A katonát 50 forintokkal segélyeztük

csak, de nem neveltük, mert hiszen az reánk nézve úgy is elveszett. Reánk elszigetelt körben élőkre igen, de nem a nagy nemzeti érdekre a hadseregben, a hol ép e célból nagyobb szükség van egy magyar emelkedő táplált, képzett tisztre, s ez ott eredményesebben is megvédheti érdekeinket, mint tiz szellemi munkás a magyar társadalomban.

A magyar társadalom nem bírta leküzdeni az előítéleteket. Fiait nem merete, nem tudta katonának nevelni, bárha ezzel saját ügyének, saját jól felfogott érdekeinek áldozott volna is. Csikmegye itt is előjárhatott volna a nemzeti érdek szolgálatában. Nekünk volt hatalmunk, mi könnyen kényszeríthettük volna jóra termett fiainkat a katonai pályára. Benépesíthettük volna húsz hosszú éven keresztül akár egy század képzett tiszttel a közös hadsereget, mint benépesítettük a közpályákat annyi jeles emberrel s bizonyára több szolgálatot tettünk volna úgy és akkor a magyar nemzeti ügynek, mint tettünk így.

Volt és van hatalmunk, mert az a székely ifju, ki mint felsőbb iskolákat hallgató igénybe vette és veszi a megye segélyét, nem a saját hajlamát követve megy egyik és másik, ilyen és olyan pályára, hanem megy arra a pályára, a melyre ösztöndíj van kiírva. Vas-szorgalma, szellemi képessége legyőzi a talán keletkező ellenszenvet a kényszerített életpálya iránt s lesz jóra való képzett ember. S ha az öts bizottság évenként csak két ösztöndíjat irt volna ki a katonai pályára, ma 30—40 székely tiszttel több volna a közös hadseregben, sőt ha e rendszerrel azokat a jeleseinket is erre a pályára édesgetjük, kik minden protekció és támogatás nélkül, saját erejük és képességük által a társadalom legelőkelőbb állásaira tudtak felvergődni, ki tudja nem-e egy székely tábornok kísérte volna tavasszal Albrecht főherceget galicziai útjában.

Érthető és talán alapos is az ellenvetés, a félelem, hogy a magyar ifju a hadseregben nem számíthat megérdemelt előléptetésre, s hogy bármily tehetséges, képzett katona legyen is mellőztetik. Ily körülmények között pedig tönkre tenni egy székely ifju jövőjét, a kinek saját emberségéből kell magának és családjának megélhetést biztosítani, tönkretenni azáltal, hogy egy oly pályára kényszerítjük, a hol haladnia nem lehet, — lelkiismeretlen dolog. Az egyes szempontjából igaz, lelkiismeretlenlenségnek, meg nem bocsátható előre nem látásnak tűnhetik fel a kényszerített egyes részéről, de akkor, mikor egy nagy nemzeti érdek védelme, egy nemzeti eszme diadalra juttatása torog kérdésben, az egyesek bukása számba nem jöhet. Lehet, hogy martyrokká tettük volna és tennők ifjainkat a katonai pályára való kényszerítés által, — a magyar nemzeti eszme martyraivá, — de hát a történelem igazolása szerint minden generáció meghozta saját véréből az áldozatot a jövő nemzedék számára, s ha most tőlünk is ily áldozatot követel a jövő érdeke, szabad-e, lehet-e visszavonulni a küzd-térről, a hol a mi kitartó harcunktól függ az utódok érdekeit biztosító magyar nemzeti eszme glóriája?

Szabad-e visszavonulni a küzd-térről, mikor e martyromság nem áll egyébből, mint abból, hogy az e pályára lépett egyén

megfizetve a nemzeti érdek által követelt tartozást, tanulmánya bevégezése után biztos állást kap és 20—30 évi szolgálat után, mellén a katonai érdem elismerésének jelvényével, mint százados, mint őrnagy, mint ezredes teljes nyugdíjjal nyugalmába vonul? A társadalom szellemi munkásainak hány százaléka emelkedik ennél magasabbra? Bizony nagyon kevés. — Ha szolgálata alatt mellőzik, másodrendű, alsóbb állásokra sorítják — ez fájhat és sértheti önértékét, de vigaszt adhat a tudat, hogy reá így is nemzet egy nagy érdekének védelme van bízva, mert képviseli, védi, útját egyengeti a magyar szellemnek abban a testületben, melyre a haza védelme, a rend fentartása bízva van Magyarországon, s a melyben a magyar ifjúnak színe-java teljesíti honvédelmi kötelezettségét, s a mely minden egyéb, csak nem magyar.

A magyar társadalom csak most, a jelenleg folyó védelmi vitában jött igazi tudomására annak, miként vészelt el Magyarország külön hadi szervezete és ezzel állami intézményeink legfontosabbika.

A törvényhozás megerősítheti, biztosíthatja egy és más fentartott jogait, befolyását a hadsereg felszerelésre, élelmezésére, a hadjuttalék megállapítására stb., de a szellemet nem változtathatja meg, azt csak a társadalom munkája képes megváltoztatni egy magyar tisztikar nevelésével. Ebben legyen serény, kitartó a társadalom s akkor a mit az ősök elvesztettek, az utódok visszafogják szerezni észrevétlenül.

Csikvármegye pedig legyen első a visszacszerzés munkájában, rendszeresítsen katonai pályára szülő ösztöndíjakat, neveljen képzett tiszteket s akkor helyezi el a magyar nemzeti ügyre igazán kamatozó tőkét a nevelési-alap jövedelmét.

Dr. Mohár László.

LAPSZEMLE.

Országgyűlés.

A képviselőházban márczius 4-én folytatott a katonai javaslat feletti vita. — Ezt megelőzőleg Csáky miniszter az önképző-körökre vonatkozó rendeletéről nyilatkozott.

A katonai vitát Ziskay Antal kormánypárti képviselő nyitotta meg beszédében kifejezést adott ama nézetének, hogy a javaslat nemzeti alkotmányjogi szempontból semmi sérelmet nem tartalmaz s ezért elfogadja azt.

Ezután Helffy Ignác szólalt fel és védelmezte az ellenzék a miniszterelnök azon vádjával szemben, hogy az ellenzék a nemzetet félrevezetni akarja s állítja, hogy ezt épen a vádaskodó miniszterelnök teszi, midőn a 25-ik §-t egy alapon állónak mondja az 1868. évi törvény idevágó rendelkezésével.

Fejérvári honv. miniszter Helffy némely tévedését akarja helyreigazítani és kritikai megjegyzéseket tesz az ellenzéki szónokok beszédei felett. Meggyőződése szerint a hadsereg nyelve nem lehet más, mint a német. — Szeretné, ha az egész hadsereg magyar lehetne, de a viszonyokkal számolni kell.

Apponyi személyes kérdésben emel szót és kifejti, hogy a honv. miniszter nyilatkozatainak egész sorozatát magyarizta fölré; egyszersmind magyarizátát adja, hogy miért vetette el a kormány javaslatait.

Bolgár Ferenc szintén félremagyarozott szavainak helyreigazítása végett szólalt fel s ezután Szentiványi Árpád tartott hosszabb tartalmas beszédet, s hivatkozott ama felhívásokra, melyeket számos kormánypárti kerület intézett képviselőjéhez; véleménye szerint az volna a politikai tisztesség, hogy azon képviselő, ki választói felhívásának eleget tenni nem tud, mondjon le állásáról. Felemlítette az elnöknek ököllet történt megfenygetését és közbekiáltásra, hogy nevezze meg az illetőket, Tisza Istvánt és Török Zoltánt nevezte meg. —

Tisza István erre felszólalt és határozottan tagadta, hogy ő azt tette volna, s felhívta Szentiványit állításának visszavonására, ez azonban továbbra is fentartotta nyilatkozatát. Ezzel az ülés nagy zaj között szétoszlott.

Márczius 5-én legelőször Csátár Zsigmond

bejelentette a háznak, hogy Pulszki Károly képviselőnek napidíja és lakbéré 38,592 ft 50 kr. adósság fejében több mint 3 hónap óta lefoglalva van, s hogy nevezett képviselő a törvény értelmében ezért ma látványt meg nem tarthatja. Ez így az összehírdetlenség bizottsághoz utasított.

Következett a 24. és 25. §§-ok tárgyalása, melynél Komlósi Ferenc nyitotta meg a vitát és nem fogadta el a szakaszokat.

Utánna Fabiny igazságügyminiszter a javaslat érdekében beszélt, vitatva, hogy a hadsereg nyelve felségjog; e nézetét jogi tételekkel támogatta. Beszéde kezdetén és végén az ellenzék: Mit akar a Bach-huszár? szavakkal üdvözölte és az épen akkor belépett miniszterelnöknek háromszoros „Hoch“ gúnyos üdvözlést küldött. Még Asbóth János a javaslat mellett Komjáthy Béla az ellen szólalt fel. Komjáthy igen erős kifejezésekkel élt és sajnálatának adott kifejezést, hogy Asbóthnak a pártokról véleményét nem hallotta, sajnálja pedig azért, mivel Asbóth e tekintetben illetékes egyén, hiszen már az összes pártokat végigpróbálta.

Márczius 6-án tovább folytatta a ház a 25. § vitáját. Gada Béla mérsékelt ellenzéki képviselő volt — sor, ki a szakasz elleni beszédében Asbóthnak keményen neki szent szemére vetette, hogy a hadsereg kérdésében valamikor többet követelt, mint most, s neki uncs joga kutatni, hogy ki változtatta a nézetét.

Gada ut. Kriesfalussy kormánypárti képviselő megelégedéssel szerzett a háznak hozzászögdött az ellenzékhez és a törvényben követelt garanciát, hogy az önkéntesek kénytelen a kikötött feltételek mellett telessenek tiszti vizsgát. — Az ellenzék beszédét megőszegte.

Kriesfalussy beszéde után 5 percznyi szünet következett, melynek elteltével Horánszky Nándor mondott a kormánypárt ellen támadó hosszabb beszédet. Támadásai felszólaltatták Horváth Gyulát továbbá Fabiny, Fejérvári és Baross minisztereket. Az ülés 1 óra 45 perczkor végződött.

Márczius 7-én Berzeviczy Albert államtitkár lépett sorompóba az ellenzék ellen vivott harcban és helyét jól megállotta, mert nagyon ügyes beszédet tartott a kormány érdekében. — Beszédében rámutatott amaz eredményekre, melyet magának a kormány eddig a magyarosítás terén szerzett, s mely biztosítékot képezhet, hogy az országot többé már nem lehet elnémetesíteni. A javaslat érdekében még Varasdy Károly beszélt, ellene pedig Orbán Balázs Fenyvessy Ferenc felolvasta Fenyvessy Tiszának beszédéből ama részt, melyet az 1875. évben neki tüntető bizottságnak mondott és szembe állította az akkori Tiszát a maival.

Márczius 8-án a 24. és 25. §§-ok tárgyalása folytatott. Gulner Gyula óráig tartó beszédében Berzeviczy Albert megelőző napi szónoklatával foglalkozott, az abban felhozottakat megdönteni igyekezvén. Gulner után György Endre a javaslat érdekében és ezután Ugron Akos a javaslat ellen beszélt. Ugron beszéde több személyes kérdésbeni felszólalást vont maga után.

Márczius 9-én két szónok foglalkozott a katonai javaslattal. Egyik Szentkirályi Albert a másik Eötvös Károly volt. Utóbbi gyönyörű szónoklatot mondott azzal a könnyedséggel, melylyel csak az tud beszélni, ki a szónoklat művészetének eszközeivel rendelkezik. Foglalkozott Eötvös a többség szónokaival, különösen pedig György Endrével, mivel szemben a többség logicitásait vitatta.

A katonai vita még sokáig elhúzódhatik, mert 9-én még mindig 46 képviselő volt előjegyezve a 24. és 25. §§-okhoz szólásra.

II. KÜLFÖLD.

S z e r b i a. Milán király márczius 6-án a trónról ünnepélyesen lemondott fia I. Sándor javára. Regensekké Risztics, Belimarkovics és Protics nevezettek ki.

Milán király e lépésével óriási meglepetést szerzett, még a lemondás előtti napon sem sejtette semki szándékát.

A lemondás következő körülmények között történt:

Szerbia királyságának évfordulója alkalmából a palota kápolnájában isteni tisztelet tartatott, s midőn ennek befejezése után az udvar a palotába vonult, az idegen követek és katonai attachék szerencsekívánataira következő feleletet adta a király:

„Uram! Fogadják őszinte köszönetemet szerencsekívánataikért. Bocssásanak meg, nagyon el vagyok foglaltva, s csak azt akarom tudokra adni, hogy elhatároztam a trónról lemondani. A kiáltvány, melyet majd kibocsátok, felvilágosítást fog nyújtani a lemondás okai felől.“

Ezzel Milán elbucszott a társaságtól és a szomszéd-terembe lépett. Itt a kabinet, az államtanács tagjai, a pártvezérek és a katonatisztikar jelenlétében felolvasta az ukázt, melyben kijelenti lemondását és fiát királynak proklamálta s felvezette a trónra. Megható szónoklatot tartott fiához s ezután letérdelt előtte és letette a hűségküit. Ezután a regensek, miniszterek mind hűséget esküdtek.

Csikvármegye közigazgatási bizottságának üléséből.

Csikszereda, 1889. márcz. 11.

Minden hó második hétfőjén szokta tartani Csikvármegye közigazgatási bizottsága havi rendes ülését.

Ma volt márczius második hétfője s így a harmadik rendes gyűlés ma tartatott meg. — E gyűlés eseményeiről röviden az alábbiakban referálunk.

Mikó Bálint főispán elnök d. e. 10 órakor az ülést megnyitván, mindenekelőtt Becze Antal alispán terjesztette elő jelentését. Az alispáni jelentésből február havi ügymenetet illetően a következőket említjük fel.

Alispáni iktatóra érkezett 507 renliri ügy, ebből ellátatott 188. hátralékban maradt 19; — katonai ügy érkezett 45 és valamennyi ellátatott; egészségügyi beadvány volt 21, melyből 19 ellátatván csakis 2 db maradt hátralékban, miből kiténik, hogy az alispáni iktatóra érkezett 673 db közül csupán 21 nem részesült ellátásban.

Fegyelmi ügy február hóban folyamatba tetetett 3, és pedig 2 körjegyző és 1 megyei írnok ellen. — Kiemeljük e helyen, hogy megyénkben a kivándorlás mindig nagymértékben fordul elő, mit bizonyít az alispáni jelentés azon része, hogy 858 egyén kért külföldre szóló útlevelet.

E szomorú állapotnál jobbat tüntet fel a személyi vagyonszükségletéről szóló jelentés, mely szerint az idej hosszú farsang alatt személy- és vagyonszükséglet tekintetében a viszonyok tetemesen jobbak, mint a megelőző években.

Főjegyző Madár Imre kisebb jelentőségű erdőrendészeti ügyekről referált.

Főorvos dr. Mohár József jelentése szerint a múlt havi közegészségi állapot kedvezőnek mondható, mert járványosan semmi betegség sem fordult elő, s mert mind a tájkorai betegségek, mind a heveny fertőző körök kevesebb számban mutatkoztak, mint előbbi hónapban.

Beterjesztette főorvos a csikszeredai kórház múlt évi forgalmáról szóló következő jelentését: A csikszeredai megyei közkórházban a múlt 1888-ik évben ápolatott összesen 404 beteg (256 férfi és 122 nő). Ezek közül meggyógyult 363 (253 fi, 110 nő) javultan kibocsátatott 14 (8 fi, 6 nő) gyógyulatlanul 2 nő. Elhalt 9 (4 fi, 5 nő) tehát az összes kimenetel tett 388-at (265 fi, 123 nő). A halálzási arány 2³/₁₀. A kóralakokat illetően legtöbb volt bújakóros beteg, t. i, 185. (106 fi, 79 nő) a fenn maradó rész legnagyobb contingensét aztán belgyógyászati esetek képezték 125. (90 fi, 35 nő). Sebészeti eset volt összesen 73. (59 fi, 14 nő). Szemészeti eset 21. (18 fi, 3 nő). Az ápolási napok összege 7897-et tesz ki. Esik tehát átlag egy betegre 20, 45, ápolási nap. Különvéve az egyes kóralakokat a 173 bújakóros betegre jutott összesen 4694 nap, tehát minden bújakóros beteg átlag 26, 50 napot vett igénybe. A 125 belgyógyászati beteg ápolási napjainak összege 1622 tesz, tehát egy-egy belgyógyászati betegre esik 12¹/₂ nap. A 79 sebészeti eset 1355 napig ápolatott tehát egy sebészeti betegre jut 17¹/₂ ápolási nap. A 21 szembetegre 226 nap jutott, vagyis egyre átlag 10⁷/₁₀ nap, operatio végeztetett 75.

Az árva ügyek szintén kedvezők, mert elnök Bőthy Endre jelentése szerint a beérkezett 639 drbból 607 ellátatott s így csak 32 esetben nincs az érkezés havában intézkedés téve. Az árvapénztár rovancsolásnál rendben találtatott.

Tanfelfigyelő Éltés Elek jelentéséből örömmel lehet konstatálni, hogy az iskoláztatás a múlt hóban rendes volt; igen kevés esetben kellett mulasztásokért büntetést alkalmazni.

Adófelügyelői jelentés szerint kedvezőbb az idei ez időszak eredmény, mint volt a múlt évi. Adófizetés iránti halasztás múlt hóban csak egy egyénnek adatott.

Bartha Ignác kir. ügyész jelentéséből kitűnik, hogy február hóban a központi fogház személyforgalma 116 volt, és pedig 110 elítelt és a 6. vizsgálati fogoly: a járásiak forgalma 66, melyből 59 elítelt, 7 vizsgálati fogoly volt. Februárban 7-el kevesebb bűnvádi feljelentés történt, mint január hóban. Rabtartási költség czimén 262 frt 34 kr. adatott ki, míg a rabmunka-keresmény és más bevétel 103 frt 12 krt tesz.

Végül felemlítjük Pap Domokosnak az államépítészeti hivatal vezetőjének jelentését, mely szerint a putnai útvonal 20 klméter hosszban kiépített; építetlen van még 10 klméter útvonal, hol az építés közelebről folyamatba tétetik.

LEVELEZÉS.

Jótekonyczélú táncmulatság.*)

Csikszentimre, márcz. 2.

Habár közölve is volt már a Csikszentimrén február hó 23-án tartott jótekonyczélú táncmulatság általános sikere, a rendezőbizottság mégis erkölcsi kötelességének tartja a nyilvánosság terén az anyagi eredményről — a t. szerkesztő ur becses engedelmével a „Csiki Lapok“ utján — beszámolni.

A körlelés táncmulatság alkalmával a rendes bevételén kívül, a kitűzött czél valószínűségéhez az igen tisztelt résztvevő közönség a következő felülfizetésekkel szíveskedett hozzájárulni: Ifj. Molnár József országgyűlési képviselő 2 frt, dr. Csizsér Miklós 1 frt 40 kr, N. N. 1 frt. Kótek Sándor örmagy 1 frt, Sándor Albert tvszéki bíró 1 frt, Gál Endre tisztú ügyész 1 frt, Nagy József főszolgabíró 1 frt, Veress Menyhért joggyakornok 1 frt, Köllő Ignác vizsgáló bíró 40 kr, Gező Béla tvszéki jegyző 40 kr, Benedek István tvszéki irodaigazgató 40 kr, Hosszú Ferenc plébános 40 kr, Csató János s. lelkész 1 frt, Albert Beniam körjegyző 1 frt 20 kr, László Samu útbiztos 1 frt, Basa Mihály postamester 1 frt, Birtha József megyei t. aljegyző 40 kr, id. Jakab Alajos kereskedő 1 frt, N. N. 80 kr, Sándor Izsák körjegyző 50 kr, Mikóújfalvi Sántha Lajos 50 kr, Mikóújfalvi Sántha Józsefné 40 kr, Szentsimoni Csató István 30 krral.

Midőn a rendezőbizottság más vidékek falvainak — hol valamely jótekonyczél számára színelőadások és fillérestélyek szoktak rendeztetni — példjaként egy nemes czélt, a szentimrei r. kath. iskola szegénysorsu gyermekeinek felöltöztetését tűzte ki, az ezen nemes czél elérteséhez nagylelkűleg szép áldozattal járult minden egyes résztvevőnek nem kevés hálás köszönetét nyilvánosan kifejezni s egyúttal elismerést szavazni különösen Kiss Gábor adófelügyelői szántiszt. urnak, ki a táncmulatságot ügyesen és nagy fáradsággal vezetni szíves volt.

Mindannyian tehát, kik a kitűzött ügy érdekében áldozatukkal és fáradságukkal a czél elérésére szívesek voltak közreműködni, a rendezőbizottság és a szegény gyermekek részéről fogadják a legbensőbb hálával párosult forró köszönetet.

A rendező-bizottság nevében:

Veress Sándor,
elnök.

Balázs Lajos,
titkár.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Csikszereda város** 1888. évi zárszámadását a napokban vizsgálta meg a dr. Molnár József, Szabó Antal és Kovács Antal képviselőtestületi tagok személyében kiküldött vizsgáló-bizottság. A teljes rendben talált számadások szerint volt: 18,803 frt 90 kr. összes bevétel: ezzel szemben a kiadások összesen 12,977 frt 44 krt tesz, s így van pénztári maradék: 5826 frt 46 kr. 238 frt 42 kr. előirányzott bevétel még hátralékban van, mi azonban a vagyoni álláshoz hozzászámítandó. — Tehát ezt az 5826 frt 46 krhoz hozzáadva, Csikszereda város vagyoni állása az 1888. év végén 6064 frt 88 krt tesz ki.

— **A csikszeredai műkedvelő-társulat** folyó évi márczius hó 16-án a „Csillag“ vendéglő nagytermében tartja meg 40-ik jótekonyczélú színelőadását, mely alkalommal a „Vereshaju“ czimű 3 felvonásos énekes népszimű fog előadni a

*) Lapunk múlt számában tiszteke miatt nem adtuk szert.

helybeli kised-ovoda javára. A színdarabban előforduló nő szerepeket Papp Györgyné, T. Nagy Imréné, Czipera Paula, Éltés Jakabné, Lakatos Mihályné, Bruszt Elekné, Orbán Netti, Halm Róza, Vincze Amáli, Wellmann Eteika; — a férfi-szerepeket Gözsy Árpád, Balló Gábor, Darvas Béla, Tamás Béla, Román István, Hazay László, Gözsy Ferencz fogják játszani. Helyárak: Kórszék 80 kr. Zártszék 60 kr. Földszint 50 kr. Katonák és tanulóknak 30 kr. Gyermekjegy 20 kr. Karzat 20 kr. — Jegyek előre vállaltók Györgyjakab Márton könyvkereskedésében, előadás estjén a pénztárnál. Kezdeté pontban 7 órakor. — Előadás után tánc lesz. — Felhívjuk a t. közönség figyelmét ez érdekesnek ígérkező előadásra a jótekonyczél iránti tekintetből is. S megvagyunk győződve, hogy a t. közönség teljesen méltányolni fogja a rendezők és közreműködők odaadó és buzgó fáradozásait, a melylyel e különben nehéz népszimű színelőadásokban törekedtek.

— **A verekerezt-egylet csikszeredai fiokja** folyó év április hó 1-én — és nem 6-án, mint először tervezetett — saját pénztára javára a „Csillag“ vendéglő helyiségeiben táncmulatsággal összekötött közvacsorát rendez. Lapunk február 20-án megjelent 8-ik számában már megemlítettük, hogy a rendező bizottság élén özv. Lázár Dönesné, mint bizottsági elnök fog állani: most felemlítjük, hogy alelnökül Endes Ida, bizottsági tagokul pedig: Endes Józsefné, Éltés Jakabné, Metz Vilmosné, Pál Gáborné, Pap Andrásné, Szóts Mártonné, Gál Elekné, Dr. Fejér Antalmé, Vajna Máli és Lázarecz Albertné, urnők választották meg. — Oly névsor, mely magában a legnagyobb garancia arra nézve, hogy a tervezett közvacsora a legkellemesebb mulatságok egyikét fogja képezni és ha ehhez hozzá vesszük, hogy Csik-Szereadából és környékéről mintegy harminczhat fiatal özvegyasszony és szépleány kérészt fel az asztalok körüli kiszolgálásra, elmondhatjuk, hogy minden megvan tőve mi egy estélyt vonzóvá és kedvesé tehet. A rendező bizottság gondoskodott arról is, hogy a gavallérok egy jó része bevonassék a működő tagok sorába. — Ugyanis tizenmég fiatalember lett felkérve a tánczok rendezésére. Jelszól a nők részére kiadott, hogy lehető legegyszerűbb házi öltönyben jelenjenek meg. A belépti díj 30 kr. leend, s a legjobb ételek és italok igen olcsó árban fognak kiszolgáltattani. A meghívók legközelebb szétküldetnek. — E minden tekintetben élvezetesnek ígérkező es e mellett is kevés kiadást okozó estélyt ajánljuk a közönség figyelmébe.

Halálozas. Csikszentimri János Péterné sz. Lázár Mária élete 58-ik évében folyó hó 11-én este 11 órakor egy heti súlyos szenvedés után meghalt.

— **Gyergyói hírek.** A gyergyószentmiklósi ifjuságnak szokásos húshagyó keddi bulja — melyről terjedelmes tudósítást kaptunk, de lapunk zárta kor s e miatt csak röviden emlékezhetünk meg — márczius 5-én tartott meg a legvígáob hangulattal. Közönség szép számmal volt jelen s kevéssel 9 óra után megkezdődött a mulatság, mely egész hajnali 5 óráig tartott. A négyeseket 30—32 par, a körmagyart pedig 26 par táncolta. — **M á r c z i u s** 15-ét Gyergyószentmiklóson is megünneplik. A rendező-bizottság Lázár Menyhért elnöklele alatt megalakult s nagyban folynak az előkészületek. — **H a l á l o z á s.** Id. Vakár Gergely gyergyószentmiklósi kereskedő-segéd életének 79-ik évében f. hó 5-én meghalt.

— **Hontaller Lajos** „G ö r g e y m i n t p o l i t i k u s“ czimű történelmi tanulmányára előfizetési felhívást bocsátott ki. A munka t. évi április közepe táján fog megjelenni s az előfizetőknek bérmentve fog megküldetni; előfizetési ára 1 frt 80 kr. Az előfizetési pénzek f. évi márczius 31-ig Hornyászy Viktor akadémiai könyvkereskedésébe (akadémiai bérház) intézendők. A munka 16—17 iven, 8-adrét alakú díszes kiállításban fog megjelenni.

— **A konstantinápolyi tanulmányi utazásban** — eddigi értesülésünk szerint — Arad, Brassó, Debreczen, Déva, Kolozsvár, Köhalom, Medgyes, Marosvásárhely, Segesvár, Szeben, Sepsiszentgyörgy lesznek képviselve. — A kirándulás rendezősege nagy tevékenységet fejt ki az út kellemessé s tanulságossá tételére s már is sikerült oly részleteket biztosítani, minőben kevés kiránduló társaság részesült a keleten, sőt mint értesülünk, a társaságra minden városban hivatalos ünnepélyes fogadtatás is vár. A kirándulás iránt Szerbia, Bulgária s Törökország leguagyasabb közei is érdek-

lődnék, hol az már be is van jelentve s legrokon-szenvesebben fogadtatott.

— **Előfizetési felhívást** vettünk „Torda város monográfiája“ czimű nagyérdeműnek ígérkező műre, mely Orbán Balázs orszgy. képviselő tollából fog kikerülni. — Szerző — mint előfizetési felhívásában írja — az e téren jelentkező hézagok egyik legnagyobbikát véli betölteni akkor, a midőn Torda város monográfiájának megírására vállalkozott s elismeri, hogy nagy fába vágta fejszét, mert Torda a hajdani Erdély összes városai között a legjelentékenyebb helyet foglalta el, s oly nagy és ragyogó multtal dicsekedhetik, mint egyetlen városa sem. Szerző — mint tovább írja — gyenge erővel bár, de elszánt akarattal vállalkozott e multnak feltárására. Az 5 évi ernyedetlen munkásságnak eredménye egy nagy kötet, a melyet vagy 50 díszes nagy s több szöveg-kép fog díszíteni. — A munka legnagyobb 8-adrét alakban, finom papíron az év tavaszán fog megjelenni s 35—40 nyomtatott ivre fog terjedni. Előfizetési ára fűzött kötetre 3 frt, diszkötésű kötetre 4 frt. Bolti ár 5 és 6 frt lesz. —

— **Nyilvános számadás.** A csikszeredai önk. tüztöltő-egyletnek folyó február hó 16-án tartott táncmulatságából bejött összesen 82 frt, melyből a 60 frt 26 kr kiadás leszámításával tisztajövedelem maradt 21 frt 74 kr. Ez alkalommal felülfizettek: Madár Imre és Nagy Sándor 1—1 frtot, Gál József 60 krt, Erős Elek, Kikinday Gyula, Dr. Molnár József, Schuster százados, Lőrincz Ferencz és Csudó Istvánné 40—40 krt és egy pénzügyári főügyező 20 krt. Fogadják a tisztelt felülfizetők és a nemes czél iránt érdeklődők hálás köszönetünk nyilvánítását. Szabó Antal pénztárnok.

Sajtóhiba. Lapunk múlt (10-ik) számának „Két bál“ czimű második tárcza rovatába ominozus sajtóhiba esüszott be. Ugyanis a második oldalon levő vonal alatti rész 2-ik hasábjában alulról fölfelé számítva a 7-ik és 10-ik sorban előforduló „házassági istennő“ és „kitűnő istennő“ szavak helyett „házassági i s t e n“ és „kitűnő i s t e n“ olvasandó.

KÖZGAZDASÁG.

A répa-termelésről.

Művelési növényeink között igen fontos szerepet játszik a répa, melynek különböző fajai, egy a háztartásban és gazdaságban, mint gyárakban többféle czélokra használatnak fel.

A répának számos valfajai vannak, ezek között legismertesebb a czukor-, takarmány-, sárga vagy murek- és a vörös vagy czéklarépa. Utóbbiak leginkább csak kertekben kisebb mennyiségben termeltetnek, míg a két előbbinek nagybani termelésével hazánkban igen sok helyen találkozunk. A czukor répát leginkább szesz és czukor gyártásra termelik, s így termelése is csak olyan helyeken fizeti ki magát, hol ilyen gyárak közelében vannak. A takarmányrépa kizárólag csak állati takarmányul használatnak fel, s mint ilyen takarmányszük vidékeken igen kifizeti magát. A takarmány répának többféle fajja van melyek leginkább gyökük alakja és husok színénél fogva különböznek egymástól. Ezek közül termelésre leginkább ajánlható az oberndorfi és sárga buczok répa.

Éghajlat tekintetében a répa leginkább szereti a mérsékelt éghajlatot. Talajra nézve jó erőben lévő közép kötöttségű nomokabb agyag talajban leginkább tenyészik s a frissen trágyázott földet szereti. Ültetése előtt a földet alája jó mélyen meg kell munkálni és jól el porhanyítani. Vetése ápril hóban meg — legkönyebben sorvető géppel; de ha azzal nem rendelkezünk zsinor után fészkekbe történik. A kézzel való vetésnél ügyelnünk kell arra, hogy egy fészekbe 2 szemnél több magot ne tegyünk; mert később a ritkításnál igen sok munkát fog igénybe venni. A sorokat egymástól 50—60 cmrre, a sorokban a fészkeket pedig 40—50 cmrre kell tennünk.

Kikelés után a gyomtól jól megtisztítandó s a talaj kapálás által jól meg porhanyítandó. Kapáláshoz legalkalmasabb egészen hegyes kapát készítenünk, s azt úgy alkal azni a nyélbe, hogy azzal 45° szöget alkosson, minek folytán a kapálás mindég hnzva történik a mi nagy előnyünkre van különösen akkor ha már a levelek nagyobbra nőnek.

